

- **BROŠURA br. 1**

Raskorak između znanja i prakse

Perzistentni bol pogađa milione ljudi širom sveta tokom životnog veka i predstavlja globalni uzrok onesposobljenosti kako u razvijenom tako i svetu u razvoju (1). Nažalost, oni koji kreiraju zdravstvenu politiku, oni koji pružaju pomoć i brinu, ali ni oni koji upravljaju sistemom, niti javnost, ne razumeju impakt bola. Loše zbrinjavan, bol skupo košta ne samo osobe koje pate zbog bola i njihove porodice, već takođe i nacionalne vlade i društvo u celini.

Američki Nacionalni institut zdravlja procenjuje da godišnji troškovi za perzistentni bol iznose od 560 do 635 biliona \$. Ovi prevazilaze ekonomske troškove šest najskupljih velikih zdravstvenih problema: kardiovaskularne bolesti (309 biliona \$); neoplazme (243 biliona \$); povrede i trovanja (205 biliona \$); endokrine, nutricionne i metabolijske bolesti (127 biliona \$); bolesti digestivnog sistema (112 biliona \$) i respiratorne bolesti (112 biliona \$) (2).

2010 godine, IASP Montrealska deklaracija usvojila je: "Svi ljudi imaju pravo na dostupnost adekvatne procene i tretmana bola, koje treba da sprovede adekvatno obučeni zdravstveni profesionalci". Međutim, postoji kontinuiran raskorak između onog što se zna o efektivnom tretmanu bola i aktuelnoj primeni odgovarajućeg zbrinjavanja pacijenata. Profesionalna edukacija o zbrinjavanju akutnog, perzistentnog (hroničnog) i/ili kancerskog bola širom sveta dokumentovano je neadekvatna. Kao rezultat, ljudi nastavljaju da rade po svome sa posledicama i socijalnom stigmom povezanom sa bolom i nedostatkom svesnosti o raspoloživim terapijskim opcijama.

Neefektivno zbrinjavanje bola u vrlo mladih do vrlo starih povezano je sa neadekvatnom edukacijom bola. Edukacija bola ciljajući na profesionalce, nacionalne vlade, osobe sa bolom i njihove porodice, kao i javnost, značajna su strategija za izlečenje neefektivne prakse zbrinjavanja bola. Međunarodna zajednica može učiniti mnogo da poboljša edukaciju kako bi ljudi imali dostupnost odgovarajućim tretmanima bola.

©Copyright 2018 Međunarodna asocijacija za proučavanje bola. Autorska prava zaštićena.

IASP spaja naučnike, kliničare, zdravstvene radnike, i kreatore polisa kako bi stimulisala i podržala studije o bolu, prenošenje stečenog znanja u svrhu postizanja boljih rezultata u oslobađanju od bola na globalnom nivou.

Sada je vreme da se edukacija u vezi sa bolom osvetli i pomogne u premošćavanju raskoraka između znanja i prakse.

Celokupne regione širom sveta zabrinjava nedostatak razumevanja veličine javnog zdravstvenog problema bola. Profesionalna zdravstvena i medicinska edukacija često ne prepoznaje bol kao suštinski problem visokog prioriteta. Sa druge strane, opioidna kriza, primarno u Severnoj Americi dovela je do većeg značaja u vezi prepoznavanja i zbrinjavanja adicije, a deprioritizacije procene i tretmana bola (3). Kao rezultat, alarmirajući deficiti dokumentovani su u dodiplomskoj edukaciji i posle diplomске edukaciji, koja je ostala neprihvatljivo niska. Uz to, edukacija za specijalizovano zbrinjavanje bola samo je sporadično dostupno. Rezultujući nedostatak transfera tekućih istraživanja i kliničkih dokaza ometa širenje optimalne prakse zbrinjavanja bola.

Raskoraci i nedostaci u specifičnim područjima povezanim sa bolom uključuju sledeće:

- Sadržaj i prelicencni kurikulum za zdravstvene profesionalce ostaje neadekvatan.
- Licencne kvalifikacije retko zahtevaju kompetentnost za odgovarajuću procenu i zbrinjavanje bola, naročito kad je u pitanju bezbedna i efektivna upotreba opioida.
- Kompetencije povezane sa bolom da osiguraju dovoljnu edukaciju diplomaca su nedovoljno korišćene.
- Post-licencni kontinuirani profesionalni razvoj za specijalizovane eksperte u zbrinjavanju bola je nedostajući.
- Ne postoji dokaz prevođenja praktičnog zbrinjavanja bola na optimalan način.
- Glasovi pojedinaca i njihovih porodica su nedovoljno razmatrani u planiranju tretmana bola i monitoringu.
- Evaluacioni ishodi edukacije nisu rutinski praćeni, a tendencija je fokusiranje na znanju pre nego na kompetenciji i poboljšanom ishodu lečenja pacijenata.
- Javno zdravstveni impakt i povezanost populaciono-zdravstvenih posledica bola nedovoljno se razumeju.
- Osobama sa perzistentnim bolom često nedostaje dostupnost ili su nesvesni raspoloživih izvora tretmana i terapijskih opcija.

Svetska godina za izvrsnost u edukaciji bola teži da se oslanjanjem na navedene praznine, fokusira na sledeće ključne domene.

1. Edukacija javnosti i nacionalnih vlada
2. Edukacija pacijenata
3. Profesionalna edukacija
4. Edukacija u istraživanju bola

U cilju pomoći članovima sa pozivom na akciju organizacija, univerziteta, vlada, načinjeni su prospekti da promovišu edukaciju javnosti i vlada, profesionalnu edukaciju i edukaciju samozbrinjavanja (<http://s3.amazonaws.com/rdcms-iasp/files/production/public/globalyear/2018%20Global%20Year%20for%20Excellence%20in%20Pain%20Education%20Brand%20Prospectus%201.17.18.pdf>).

©Copyright 2018 Međunarodna asocijacija za proučavanje bola. Autorska prava zaštićena.

IASP spaja naučnike, kliničare, zdravstvene radnike, i kreatore polisa kako bi stimulisala i podržala studije o bolu, prenošenje stečenog znanja u svrhu postizanja boljih rezultata u oslobađanju od bola na globalnom nivou.

LITERATURA

1. Rice A., Smith B, Blyth F. Pain and the global burden of disease. *Pain* 2016;157(4): 791-796.
2. Darrell J., Richard P. The Economic Costs of Pain in the United States. *J Pain* 2012; 13(8): 715-724
3. National Academies of Sciences, Engineering, and Medicine. *Pain Management and the Opioid Epidemic: Balancing Societal and Individual Benefits and Risks of Prescription Opioid Use*. Washington, D.C.: National Academies Press; 2017.
<https://www.nationalacademies.org/opioidstudy>

AUTORI

Paul Wilkinson, MB, BS, B.Med.Sci, M.Clin.Ed., MRCGP, FRCA, FFPMRCA
Chair, Global Year Task Force
Chair, IASP SIG Education
Consultant in Pain Medicine
Newcastle Pain Management Unit
Royal Victoria Infirmary
Newcastle upon Tyne, UK

Judy Watt-Watson, RN, MSc, PhD
Professor Emeritus
Lawrence S. Bloomberg Faculty of Nursing
Senior Fellow, Massey College
University of Toronto
Toronto, Ontario, Canada

RECENZENTI

Daniel B. Carr, MD, DABPM, FFPMANZCA (Hon)
Professor of Public Health and Community Medicine (primary appointment)
Professor of Anesthesiology and Medicine (secondary appointments)
Founding Director, Tufts Program on Pain Research, Education and Policy
Public Health Program
Tufts University School of Medicine
Boston, Mass., USA

Andreas Kopf, dr. Med.
Dept. of Anaesthesiology and Intensive Care
Campus Benjamin Franklin
Charité - Medical University Berlin
Berlin, Germany

©Copyright 2018 Međunarodna asocijacija za proučavanje bola. Autorska prava zaštićena.

IASP spaja naučnike, kliničare, zdravstvene radnike, i kreatore polisa kako bi stimulisala i podržala studije o bolu, prenošenje stečenog znanja u svrhu postizanja boljih rezultata u oslobađanju od bola na globalnom nivou.

O Međunarodnoj asocijaciji za proučavanje bola (IASP)®

IASP je vodeći profesionalni forum za naučna, praktična, i edukativna polja u studijama bola. [Članstvo je otvoreno za sve profesionalce](#) koji se bave istraživanjem, dijagnostikom, ili lečenjem bola. IASP ima više od 7,000 članova iz 133 zemlje, 90 nacionalnih organizacija, i 20 Specijalnih interesnih grupa.

Planirajte da se pridružite Vašim kolegama na [17. Svetskom kongresu o bolu](#) 12-16.9.2018. u Bostonu, Massachusetts, USA.

U okviru kampanje "Global Year for Excellence in Pain Education" IASP nudi devet dokumenata koji pokrivaju specifične teme u edukaciji bola. Ovi dokumenti su prevedeni na više jezika i mogu se preuzeti besplatno. Posetite www.iasp-pain.org/globalyear za više informacija.

Prevod Prof. dr. Miroslava Pjević

©Copyright 2018 Međunarodna asocijacija za proučavanje bola. Autorska prava zaštićena.

IASP spaja naučnike, kliničare, zdravstvene radnike, i kreatore polisa kako bi stimulisala i podržala studije o bolu, prenošenje stečenog znanja u svrhu postizanja boljih rezultata u oslobađanju od bola na globalnom nivou.